

Usmanova G. K.

Umumiy gigiyena kafedrasi katta o'qituvchisi

Minavarov A.A.

Umumiy gigiyena kafedrasi katta o'qituvchisi

Andijon davlat tibbiyot instituti

O'zbekiston, Andijon

**OILA TIBBIYOTI - YURAK-QON TOMIR VA BOSHQA YUQUMLI
BO'LMAGAN KASALLIKLARNING OLDINI OLISH UCHUN ENG
YAXSHI YONDASHUV**

Annontatsiya: Inson salomatligi bebaho ne'matdir. Uni asrab-avaylash bizning vazifamiz bo'lib, uning asosiy vazifasi kasalliklarni erta aniqlash orqali oldini olishdir. Birlamchi kasalliklarning oldini olishda oilaviy tibbiyotning o'rni.

Kalit so'zlar: Birlamchi profilaktika, yurak-qon tomir kasalliklari, oilaviy tibbiyot, xavf omillari, oila shifokori.

Usmanova G. K.

Senior Lecturer of the Department of General Hygiene,

Minavarov A.A.

Senior Lecturer of the Department of General Hygiene,

Andijan State Medical Institute

Uzbekistan, Andijan

**FAMILY MEDICINE IS THE BEST APPROACH TO THE
PREVENTION OF CARDIOVASCULAR AND OTHER NON-
COMMUNICABLE DISEASES**

Annotation: Human health is a priceless gift. Preserving it is our task, the main role of which is to prevent diseases through early detection. The role of family medicine in primary disease prevention.

Key words: Primary prevention, cardiovascular disease, health care, family harm.

Mavzuning dolzarbligi: 20-asrning ikkinchi yarmida yurak-qon tomir va boshqa yuqumli bo'lmagan kasalliklarning tarqalishi epidemiya xarakteriga ega bo'lib, iqtisodiy rivojlangan mamlakatlar aholisining o'limining asosiy sababi bo'lmoqda. To'plangan tibbiy tajriba shuni ko'rsatadiki, davolovchi shifokorlarning individual harakatlari emas, balki faqat profilaktika har qanday epidemiyani to'xtatishi mumkin. Ammo buning uchun epidemiyaning rivojlanish sabablarini yoki hech bo'lmaganda uning rivojlanishi va tarqalishiga yordam beradigan omillarni bilish kerak, ular, qoida tariqasida, asosan ijtimoiy xususiyatga ega.

Tadqiqot maqsadi: 19-asrda mashhur olim, shifokor Rudolf Virxov shunday yozgan edi: “Ommaviy kasalliklar doimo jamiyatdagi kamchiliklardan dalolat beradimi? Atmosfera yoki kosmik sharoitlarga yoki shunga o'xshashlarga murojaat qilish mumkin. Ammo ular yolg'iz hech qachon epidemiyaga olib kelmaydi. Ular odamlarning ijtimoiy sharoitlari yomon bo'lganligi sababli, bir muncha vaqt g'ayritabiiy muhitda yashagan joylarda ularni keltirib chiqaradi. Albatta, biz o'sha paytda yuqumli kasalliklar haqida gapirgan edik, ammo bu iqtibos hozirgi vaqtda yuqumli bo'lmagan kasalliklar uchun mutlaqo to'g'ri bo'lib chiqdi. Epidemiologiyada yangi yo'nalish - yuqumli bo'lmagan kasalliklar epidemiologiyasining paydo bo'lishi yuqumli bo'lmagan kasalliklar epidemiyasining rivojlanishiga yordam beradigan omillarni aniqlash imkonini berdi. Ko'p jihatdan epidemiologik tadqiqotlar tufayli xavf omillari kontseptsiyasi ishlab chiqildi, bu yuqumli bo'lmagan kasalliklarning oldini olishning ilmiy asosiga aylandi. Ushbu kontseptsiyaning ma'nosi juda oddiy: yuqumli bo'lmagan kasalliklarning asosiy sabablari to'liq o'rganilmagan, ular ko'p omilli kasalliklardir, ammo bugungi kunda bu kasalliklarning rivojlanishi va rivojlanishiga yordam beradigan omillar ma'lum - bular xavf omillari. Ushbu omillarga ta'sir qilish orqali kasallikning klinik belgilari boshlanishidan oldin ham, keyin ham rivojlanishini oldini olish yoki sekinlashtirish mumkin.

Tadqiqot materiallari va usullari: Aholining sog'lig'i bo'yicha yuqumli bo'lmagan kasalliklar ko'rsatkichlarini pasaytirishda sog'lom turmush tarzi uchun

sharoit yaratish va xavf omillari paydo bo'lishining oldini olish, shuningdek, agar ular mavjud bo'lsa, ularning darajasini pasaytirish zarur. Bu esa aholi orasida allaqachon keng tarqalgan.

Eng katta muammo aholi orasida bunga qanday erishish va sog'liqni saqlash tizimida buni kim qilish kerakligidir. Biroq, yuqumli bo'lmagan kasalliklarning oldini olishga asosiy hissa sog'liqni saqlash xizmatlari tomonidan yuqori xavfli va ikkilamchi profilaktika strategiyalaridan foydalanish, sog'lom ko'rinadigan odamlarda, shuningdek, yuqumli bo'lmagan kasalliklarga chalingan bemorlarda xavf omillarini aniqlash va ushbu shaxslarga yordam berish orqali qo'shilishi mumkin. profilaktik maslahatlar, dori-darmonlardan tashqari - jismoniy tarbiya dasturlari qon bosimini pasaytirish orqali aniqlangan omillardan xalos bo'lish.

Tadqiqot natijalari: Hozirgi vaqtda ko'plab tadqiqotlar shuni ko'rsatdiki, xavf omillarini darajasining pasayishi kasallikning klinik belgilari bo'lmagan shaxslarda ham, ularning paydo bo'lishidan keyin ham natijaga ijobiy ta'sir ko'rsatadi. Savol tug'iladi: sog'liqni saqlash tizimida kim yuqumli bo'lmagan kasalliklarning oldini olish bilan shug'ullanishi kerak?

To'g'ri javob - barcha shifokorlar, hamshiralar va boshqa sog'liqni saqlash xodimlari. Eng maqbul yondashuv oilaviy tibbiyotni rivojlantirishdir. Oila shifokori xavf omillarini aniqlash va tuzatishdan tashqari, bugungi profilaktik tuzilmalar hal qila olmaydigan yana bir muhim vazifani - homiladorlik paytidan boshlab, ehtimol undan ham oldinroq - oilani rejalashtirish va uni davom ettirishdan boshlab profilaktikani hal qilishi mumkin, bolalar bog'chasi, o'smirlik, kattalar va qarilik, ya'ni. hayot davomida.

Oila shifokorlarining profilaktika ishlarini samarali amalga oshirishining yana bir sababi – bemorlarning ishonchidir. Shifokor va bemor munosabatlari yillar davomida quriladi va mustahkamlanadi, ular butun oila a'zolarini o'z ichiga olgan insonning butun hayoti mobaynida davom etadi.

Bularning barchasiga erishish mumkin, sog'lomlashtirish va tibbiy profilaktika markazlari oilaviy shifokorlar uchun tashkiliy-uslubiy va ma'rifiy tuzilmaga aylanishi mumkin. Bugungi umumiy amaliyot shifokori (UASh)-bu

oila a'zolari, jinsi va yoshidan qat'i nazar birlamch tibbiy-ijtimoiy yordam ko'rsata oladigan maxsus ko'ptarmoqli tayyorgarlikdan o'tgan shifokordir. Bu nafaqat terapiya, pediatriya sohasida, balki tegishli kichik mutaxassisliklar sohasida ham bilim va ko'nikmalarga ega shifokor. U boshqa mutaxassisliklar bo'yicha qo'shimcha chuqurlashtirilgan ta'limdan o'tishi va malakali yoki ixtisoslashtirilgan yordam ko'rsatish huquqi uchun tegishli sertifikatlar olishi lozimdir.

Umumiy tibbiy amaliyot (oilaviy tibbiyot) mutaxassislik sifatida profilaktik tibbiyot uchun muhim bo'lgan bir qator tamoyillar bilan ajralib turadi

- Oilaga tibbiy yordam birligi sifatida, umumiy amaliyot shifokor oilaning sog'lig'iga bo'lgan munosabatiga haqiqiy ta'sir ko'rsatishi mumkin, sog'lom turmush tarzi, yomon odatlar va u oiladagi salbiy hodisalarning rivojlanishining dastlabki bosqichida profilaktik choralarini qo'llashning noyob imkoniyatiga ega.

- Shifokorlar va hamshiralar faoliyati profilaktikaga yo'naltirilganligi. Umumiy shifokor o'z bemorlarining oilalarini bilib, uning ijtimoiy mavqei, ma'lumoti, madaniyati, diniy mansubligini hisobga olgan holda profilaktika ishlarini oila hayotiga uyg'un tarzda o'tkazishi mumkin.

- Ko'p yillar davomida ularning paydo bo'lishining dastlabki bosqichlarida salbiy tendentsiyalarga aralashish imkonini beruvchi kuzatishning davomiyligi va uzluksizligi.

- irsiy, ijtimoiy va biologik omillar ta'sirida ko'p omilli kasalliklar bo'lgan yuqumli bo'lmagan kasalliklarning oldini olishda ayniqsa muhim ahamiyatga ega bo'lgan ko'p tarmoqli birlamchi tibbiy-sanitariya yordami.

- salomatlikni saqlash va mustahkamlash uchun oila a'zolarining mas'uliyatini shakllantirish.

- Tibbiy yordamni muvofiqlashtirish, bemorning ishonchi, shifokor va bemor o'rtasidagi hamkorlik.

So'nggi o'n yilliklarda yuqumli bo'lmagan kasalliklarning oldini olishda umumiy shifokorlarning ahamiyati yanada oshdi.

Bu muammoni qanday hal qilish mumkin, chunki klinik tibbiyot mutaxassislik yo'lida rivojlanmoqda. Va bu jarayon diagnostika va davolashning yangi usullarining murakkabligi tufayli muqarrar.

Muayyan bemorni davolash uchun turli mutaxassislar kuchlarini birlashtirganda, jamoaviy yondashuv tavsiya etiladi.

Xulosa: Shunday qilib, o'limning kamayishi, aholining qarishi va o'tkir va surunkali kasalliklarni davolash samaradorligining oshishi bir vaqtning o'zida bir nechta kasalliklarga chalingan bemorlar sonining ko'payishi bilan birga keladi. Bunday bemorlarning sonini faqat turmush tarzi bilan bog'liq xavf omillarining tarqalishiga ta'sir qiluvchi birlamchi profilaktika yordamida kamaytirish mumkin. Sog'liqni saqlash tizimida inson hayoti davomida bir vaqtning o'zida bir nechta surunkali yuqumli bo'lmagan kasalliklarning oldini olishga qodir bo'lgan optimal mutaxassis umumiy shifokor, oilaviy shifokor hisoblanadi.

Использованные источники:

1. Усманова Г. К. " БАРКАМОЛ АВЛЮДНИ ТАРБИЯЛАШДА ЖИСМОНИЙ МАДАНИЯТ ВА СПОРТНИНГ МУАММО, ЕЧИМЛАРИ" мавзусида Республика илмий-амалий конференцияси материаллари Жиззах. – 2018.
2. Usmanova, . G. K., & Jumanova, . L. A. (2022). BOLALAR VA O'SMIRLAR SALOMATLIGINING SHAKLLANISHI, ULARNING TA'LIM FAOLIYATI GIGIYENASI. *Евразийский журнал права, финансов и прикладных наук*, 2(1), 13–16. извлечено от <https://in-academy.uz/index.php/EJLFAS/article/view/209>
3. Салиева М. Х. и др. Профессиональные навыки медицинского персонала- основа профилактики внутрибольничной инфекции //Re-Health journal. – 2020. – Т. 2. – №. 6. – С. 549-552.